

ע"ש. וכתב במשך חכמה די"ל דהוא לאו הבא מכלל עשה, כיון שכתוב בתורה על מצות ומרורים יאכלוהו, א"כ צריך לאכול דוקא עם המצה ולא עם חמץ עכ"ד. ועוד הוכיח במשך חכמה שם מהתוספתא (פ"ח דפסחים ה"ג) כדברי רש"י שיש איסור בזמן אכילת הפסח שני לאכול יחד עמו חמץ ע"ש. ולנכון העיר הגר"ז פראג בקובץ מוריה (שנה י"א גליון ט - י עמ' ע"ב) ע"ד המשך חכמה עפ"י מה שכתבו הפוסקים דבמ"ע חיובית ל"ש למידק ענין של לאו הבא מכלל עשה כיון דקרא איצטריך לגופי' למצוה ולא לדייק מיניה איסורא ע"ש מש"כ כן מכמה וכמה מגדולי האחרונים (ערוך לנר יבמות (נ"ד): וסה"מ להגר"פ פרלה עשה ע"ו עמ' 592) ע"ש ע"ש ע"ש) וא"כ א"א לדרוש כאן ענין של לאו הבא מכלל עשה, (וע"ש מה שהאריך עוד הרבה בדברי רש"י עוד בהשמטה לדבריו בקובץ הנ"ל שנה י"ג גליון ג-ד עמ' ס"ט ואכ"מ).

ובתבו כמה מהאחרונים (ראה באמבוהא דספרי פ"ה בהעלתך אות ל"ז, ובהקדמת המו"ל (הרה"ג מפלאוונה ז"ל) לספר אהל שלמה - על הרה"ק מרדומסק זצ"ל) די"ל הפי' ברש"י: ואין איסור חמץ. אלא (שרי לאכול) וזה"פ: עמו, היינו, החמץ יכול להיות עם האדם - באכילתו - בעת שאוכל הפסח שני עכ"ד. וכ"כ באבי עזרי (הל' קרבן פסח פ"י הלכה ט"ו) ובספרו גליוני המנחת חינוך (שם) ע"ש מש"כ בזה באריכות. וכדברים הנ"ל בביאור דברי רש"י כתב גם בכלי חמדה ע"ש.

אכן הפני יהושע בחי' לקדושין (ל"ח. בתוד"ה אקרוי וכו') לומד בפשיטות הפי' ברש"י דא"ה"נ יש איסור אכילת חמץ בעת אכילת הפסח שני ע"ש, וכן נראה מאוד מלשון רש"י סוכה (מ"ז: ד"ה ופנית וכו') שכתב: פסח שני אינו אסור בחמץ אלא שטעון מצה למצוה ואוכל חמץ מיד עכ"ל. ומזה שנקט ואוכל חמץ מיד, משמע דר"ל מיד אחרי שאוכל הפסח יכול לאכול המצה אבל לא יחד ובאותה עת וז"ב ופשוט לכאורה, ועי' בקובץ מוריה (שנה י"ט גליון ז-ט ע"ט) מש"כ בזה.

ויש לדקדק ראי' להפני' הנ"ל ממה שנאמר במשנה (בפסחים צ"ה.): והשני חמץ ומצה עמו בבית ע"כ ומדוע לא נקטה המשנה: עמו באכילתו, ומוכח לכאורה מזה דבעת האכילה ממש אסור ודו"ק. וע"ע בספר פרדס שמאי פ"ה צו (ויקרא ו, י) שרצה לומר שהאיסור כאן לאכול חמץ הוא בגלל

הנפק"מ הנזכרות בתוספתא הנ"ל, והרמב"ם סוף הל' ק"פ (פ"ה ט"ו) מזכיר עוד נפק"מ בין פסח ראשון לשני לגבי שחיטה על החמץ ולגבי הוצאה מחוץ לחבורה, ע"ש היטב. גם צ"ע שהמשנה לא מחשיבה הנפק"מ לגבי נשים בין פסח ראשון לשני, וגם הרמב"ם שפוסק (בפ"ה דק"פ ה"י) דנשים בשני רשות (ובראשון חובה), לא מזכיר נפק"מ זו בדבריו בסוף הל' ק"פ כשמזכיר את ב' הנפק"מ הנ"ל ע"ש וצ"ע.

ולפי הנ"ל מזדקרת קושי' עצומה על מש"כ התוס' בפסחים וביומא וכו"ל דבמתניתין דפסחים דקחשיב הנפק"מ בין פסח ראשון לשני אמרינן דתנא ושייר, והרי חידש לנו הנודע ביהודה מהדו"ת יו"ד סי' ר"ה (והסכים עמו הגר"י פיק ז"ל שם בס"י ר"ו) דלא אמרינן תנא ושייר יותר ממה דקתני במתניתין ע"ש, וכאן הרי קתני במשנה רק ב' נפק"מ ויש כ"כ הרבה יותר וכמבואר לעיל, ועי' בשו"ת שם ארי' (יו"ד סי' ס"ד) שחידוש דאם השויר הוא שוה למה שכתוב שפיר י"ל תנא ושייר ע"ש, ואך גם בזה לא יונח כאן דהרי השויר הוא כ"כ הרבה יותר וכו"ל.

גם צ"ע עפ"י מש"כ בשדי חמד מערכת הח' (אות ל"ה) בשם הרב מראה הנוגה (בשם המהרי"ט) שבתוספתא ל"ש לומר תנא ושייר ע"ש וא"כ מדוע בתוספתא כאן לא קתני כל הדינים שהובאו לעיל. וראה בכלי חמדה (פ"ה בהעלתך עמ' 96) שהוכיח מהתוס' יומא הנ"ל דלא ס"ל כדברי הנוב"י ע"ש, הנה לדבריו יכל להוכיח כן מהתוס' בפסחים הנ"ל ג"כ, אך הדבר צ"ע. וע"ע בשו"ת מהרש"ם (חל' ה' סי' ט') מש"כ באריכות לפלפל בדברי הנודע ביהודה הנ"ל ויש הרבה להאריך בזה.

★★

במשנה: והשני חמץ ומצה עמו בבית.

הנה ברש"י (במדבר ט, י) כתב:

פסח שני מצה וחמץ עמו בבית, ואין שם יום טוב, ואין איסור חמץ אלא עמו באכילתו ע"כ. ועי' ברבינו בחי' (פ"ה בהעלתך שם) שמעתיק לשון רש"י ומסיים: כן פירש"י ז"ל עכ"ל. וכנראה רוצה להדגיש החידוש שבדברים אלו ודו"ק. וידועים דברי המנחת חינוך (מצוה שפ"א) שכתב לתמוה מאוד בדברי רש"י אלו, דהיכן מצא מקור לכך שיש איסור לאכול חמץ בזמן יחד עם אכילת הפסח שני ונשאר בזה בצע"ג